

Martin Malachovský

Nachádzam väčšiu radosť v bežných veciach

Známemu opernému spevákovi Martinovi Malachovskému ešte v roku 2018 diagnostikovali sklerózu multiplex. Choroba mu nedovoľuje účinkovať v divadle. O tom, ako mu choroba zmenila život, sme sa zhovárali začiatkom leta v piešťanských kúpeľoch.

Ste známy operný spevák. Aké boli vaše začiatky a ako ste sa k spievaniu dostali?

Som z muzikantskej rodiny. Môj otec, Ondrej Malachovský bol národný umelec, sólista SND. Mama bola učiteľka hudby. S hudbou som vyrastal, ale na začiatku som hudobnú náuku odmietal. Môj otec bol úžasný človek a netlačil na mňa. V mladosti som najmä športoval. Robil som atletiku, šprint, skok do diaľky a skok do výšky. V puberte mi otec ponúkol možnosť spievanie si vyskúšať, aby zistil, či mám talent. Zhodnotil, že nejaký talent vidí. Po niekoľkých hodinách spevu, som si spievanie obľúbil. Spev ma úplne pohltí. Po skončení gymnázia som mal v pláne ísť na medicínu. Biológia ma bavila, vyhrával som rôzne olympiády. Otec mi odporučil, aby som vyskúšal talentové skúšky na VŠMU (Vysoká škola múzických umení v Bratislave, pozn. red.), ktoré boli v termíne ešte pred prijímacími skúškami na iné vysoké školy. Išiel som na talentovky, aj keď som si hovoril, že to aj tak nevyjde a pôjdem na prijímačky na medicínu. Vyšlo to, na moje prekvapenie ma prijali. Medicíny mi bolo ľúto, ale nakoniec som sa rozhodol pre spev a dodnes to neľutujem.

Ako sa začala vaša kariéra operného speváka?

Ešte počas štúdia som absolvoval stáže vo Viedni a v Paríži. Následne ma prijali do opery Slovenského národného divadla, kde som 28 rokov pôsobil ako sólista SND. Boli to krásne časy, chodili sme na zájazdy do zahraničia, spoznali sme mnoho krajín, divadiel a vynikajúcich umelcov.

Čo si ceníte z vašej kariéry najviac?

Asi je to výhra v konkurze na hlavnú postavu Figara vo Figarovej svadbe (opera W. A. Mozarta, pozn. red.) v Národnom divadle v Prahe. Rád som spieval v Japonsku. Japonci operu milujú. Ďalej sú to mnohé hostovania v divadlách v zahraničí. So spievaním som precestoval veľa krajín.

Zostal šport prítomný vo vašom živote?

Áno, keďže som robil atletiku, šport som vyhľadával. Hral som tenis, basketbal, rád som plával alebo som si išiel zabehať. V zime to bolo lyžovanie.

Vašou manželkou je známa televízna moderátorka. Môžete prezradiť, ako ste sa spoznali?

Prvýkrát sme sa stretli na korze v Bratislave pri Čumilovi (socha, atrakcia v centre Bratislavy, pozn. red.). Zoznámila nás kamarátka. Moja manželka bola už vtedy známa moderátorka a bola dosť urazená, keď som ju nespoznal (smiech). Bolo to v roku 1990, keď pôsobila v populárnej relácii „Štúdio Kontakt“, ktorú som ja nepozeral. Pôsobil som asi dosť drzo, lebo som ju oslovil s tým, že nemám partnerku na jednu akciu a či nepôjde so mnou. Tým som jej vraj úplne vyrazil dych (smiech). Po troch rokoch známosti sme sa v roku 1993 zobrali.

Máte už dospelú dcéru. Zdedila niečo po svojich rodičoch alebo starých rodičoch?

Dcéra Kristína – alebo Kika, ako ju voláme – trochu trpela tým, že má známych rodičov. Ako malé dieťa žiarlila na ľudí – fanúšikov, ktorí sa chceli s nami odfotiť a odháňala ich (smiech). Zrejme aj chcela ísť vlastnou cestou, lebo vyštudovala manažment cestovného ruchu a pracuje v súkromnej firme ako manažérka.

Do vášho spokojného rodinného a profesijného života zasiahlo ochorenie. Diagnostikovali vám sklerózu multiplex (SM). Kde vám ochorenie diagnostikovali?

Napriek môjmu záujmu o štúdium medicíny som o SM nevedel nič. Začalo sa to tým, že som pociťoval mierny diskomfort, začal som zakopávať. Myslel som, že je to z chrčnice alebo kĺbov. Vyvrcholilo to v roku 2015. Bol som hospitalizovaný u pána profesora Traubnera, kde mi robili veľa vyšetrení. Vyšetrenia vylúčili mnohé diagnózy a profesor Traubner mi odporučil pani doktorku Slezákovú, neurologičku na Kramároch. Ona potvrdila diagnózu skleróza multiplex.

Ako sa u vás ochorenie prejavuje?

Mávam problémy s koordináciou pohybu a stabilitou. Pociťujem trpnutie rúk a nôh a prechodne sa mi zhoršuje zrak. Zo začiatku to bolo ťažké, ale s odstupom času si už zvyknem robiť srandu a hovorím priateľom, že mám takú lacnú „opicu“, keďže niekedy pôsobím, akoby som mal vypité (smiech).

„

„Zmenili sa moje priority, teším sa z každého dňa a snažím sa brať život pozitívne aj napriek mnohým prekážkam.“

MARTIN

V úlohe Dragomira, opera Svätopluk

i

MARTIN MALACHOVSKÝ, ARTD.
(56)

Bývalý sólista opery Slovenského národného divadla (v rokoch 1992 – 2020). Štúdiu operného spevu sa začal venovať po skončení gymnázia v roku 1986. Vyštudoval operný spev na Vysokej škole múzických umení v Bratislave. Debutoval ako Bartolo v Mozartovej Figarovej svadbe. Z ďalších úspešných rolí možno menovať Dona Quichotta v rovnomennej opere J. Masseneta, Dona Basilia z Rossiniho Barbiera zo Sevilly, Collina z Pucciniho Bohémy, Dona Alfonsa z Così fan tutte W. A. Mozarta, Veľkého inkvizítora vo Verdiho Donovi Carlosovi. Po ukončení kariéry v SND pracuje ako pedagóg na konzervatóriu v Bratislave. Žije v Bratislave s manželkou Ivetou Malachovskou, známu televíznou moderátorkou. Spolu majú dospelú dcéru Kristínu.

”

„Musel som spomaliť, obmedziť aktivity, ale hlavne vedomie, že sme 'v tom' spolu, mi veľmi pomáha.“

MARTIN

Poznávanie Bruselu s manželkou

Mávate problémy s močením?

Po diagnostikovaní ochorenia som bol odporučený na urologické vyšetrenie, na ktoré chodievam pravidelne. Mám štandardné prejavy typické pre pacientov s SM, ale sledujem si to. Neurologička sa ma vždy pýta, či mám problémy s vyprázdňovaním.

Hovoríte, že SM-ku ste dostali na svoju 50-tku...

Do veku 50 rokov som nebýval chorý, nechodil som k lekárom, žil som aktívne, snažil som sa dodržiavať správnu životosprávu. A z ničoho nič... vážne ochorenie.

Ako sa lekárom a vám darí chorobu zvládať?

Mal som šťastie, že som sa dostal k výbornej odborníčke – neurologičke MUDr. Darine Slezákovej z neurologickej ambulancie pre liečbu sklerózy multiplex. Sem chodievam na kontroly každý polrok. Dostávam liek infúznou formou a každý rok chodím na MR mozgu (magnetická rezonancia, pozn. red.), kde sa zisťuje, či vznikajú nové lézie (poškodenia nervov, pozn. redakcie) alebo nie. Vďaka liečbe sa ochorenie podarilo údajne zastaviť, ale daný stav sa už nikdy nezlepší. Keď mi však neurologička na začiatku povedala, aké lieky mám užívať, pozrel som si ich vedľajšie účinky. Bol som zhrozený a bál som sa liečbu podstúpiť. Našťastie bola moja neurologička trpezlivá a vysvetlila mi, že riziko výskytu vedľajších účinkov je v porovnaní s efektívnosťou liečby zanedbateľné. Súhlasil som s liečbou a dobre som urobil. Mám kolegu s rovnakou diagnózou, ktorý liečbu odmietol a už je na vozíku, pričom je odo mňa mladší. Tak sa aj s manželkou tešíme, že liečba pomáha.

Ako prijalo ochorenie vaše okolie?

Mám úžasnú manželku, ktorá mi je veľkou oporou, a aj vďaka nej som ochorenie dokázal prijať. Zo začiatku to bolo ťažké, ale časom sa SM-ka stala súčasťou nášho života. Musel som spomaliť, obmedziť aktivity, ale hlavne to vedomie, že sme „v tom“ spolu, mi veľmi pomáha. Teraz, keď sa ideme niekam prejsť a ja mierne stratím koordináciu, ona sa ma spýta, kam ideš? Ja odpoviem, že doľava. Ona sa spýta, prečo? A ja, že neviem, ale táhá ma to doľava (smiech).

Ako ste sa s novou situáciou zmierili vy sám vo svojom vnútri?

Mne paradoxne pomohol covid. Mal som veľa času, aby som rozmýšľal. Preplakal som niekoľko nocí a povedal som si: „Nezmôžeš proti tomu nič a musíš to prijať a pozitívne myslieť.“ Manželka ma v tom veľmi podporuje a pomáha nám humor.

Zvykli ste pred ochorením chodiť na preventívne prehliadky?

Na preventívky som nechodil, lebo som sa cítil byť vždy zdravý. S ochorením a možno aj s vekom som veľa vecí prehodnotil a mám obmedzenia, cez ktoré sa nedostanem. Do niektorých vecí sa už nepúšťam, lebo viem, že nevyhrám. Už nechodím behávať, nebicyklujem. Normálny bicykel som vymenil za stacionárny. Tiež

S manželkou v Austrálii

už viem, že na lyže nepôjdem. Na druhej strane mi bolo dopriatych krásnych 50 rokov, počas ktorých som zažil veľmi veľa, a som za ne vďačný.

Sú aktivity a šport, ktoré môžete robiť aj dnes?

Ako som povedal, jazdenie na stacionárnom bicykli, občas plávam, chodíme na prechádzky, máme radi cestovanie a spoznávanie nových miest a krajín. Už to nepreháňam, a preto aj tak vyzerám (smiech). Pohyb som miloval, ale už to tak nejde, čo súvisí aj s vekom.

Po 28 rokoch pôsobenia v SND ste ukončili spoluprácu. Bola situácia až taká zlá, že ste museli skončiť?

Posledné roky boli pre mňa náročné. Ako sa dostať na javisko? Ako dodržať aranžmány predstavenia? Rozmýšľal som nad pohybovo-technickými vecami. Kde sú schody a podobne. Sústredil som sa na niečo iné ako na to, čo bolo podstatné, texty a vystúpenie ako také. Povedal som si, že to už nie je dobré a stačilo. Bolo mi to ľúto, ale ak mi to malo spôsobovať stres a obavy, už mi to nedávalo zmysel. Nevedel som si spievanie takto užiť a tešiť sa z neho.

Učíte spev na štátnom konzervatóriu v Bratislave. Zažili ste veľkú profesnú zmenu. Ako vás nová práca napína?

Rozhodnutie odísť z divadla som dlho odkladal. Hovoril som si, že som ešte mladý na to, aby som skončil kariéru v divadle. Ale okolnosti ma prinútili. V roku 2011 zomrel môj otec, ktorý tam učil. Ja som začal učiť v roku 2011 a aj z úcty k jeho menu idem ďalej v jeho šľapajach. Na túto ponuku som „prikývol“ až na tretie oslovenie, od vtedajšej šéfky speváckeho oddelenia, pani

V úlohe toreadora, opera Carmen

Bukovecovej. K študentom som pomerne otvorený a realistický s tým, že bez poctivého štúdia, hodín práce s hlasivkami a driny to nejde. Práca s mladými mi vyhovuje. Je to niečo nové.

Je nejaká nádej, že budeme opäť počuť spievať Martina Malachovského?

Stále mám nejaké ponuky, ale ono je to ako so športom. Nemôže niekto závodne bežať 100-metrovú trať, keď netrénuje. Ja síce spievam so svojimi študentmi, ale už nemám takú kondíciu, akú som mával. Odmietam všetky ponuky. Povedal som si, že so spievaním a verejným vystupovaním som skončil.

Po ukončení kariéry sólistu SND máte viac času na seba a rodinu. Radi cestujete. Máte nejaké cestovateľské plány?

Po liečení v Piešťanoch plánujeme ísť do Grécka a do Podbanského, kam pravidelne chodievame na chatu k známym. Máme radi toto miesto, chodíme na huby a na ľahké túry. Z minulých rokov máme krásne cestovateľské zážitky z Austrálie a Nového Zélandu. Minulé leto sme spoznali krásy Bolívie, Chile a Peru. Podarilo sa nám „vyliezt“ na Machu Picchu (Stratené mesto Inkov v Peru, pozn. red.). Niežby to bolo až tak fyzicky náročné, ale je tam veľa schodov, a preto som mal obavy, či to zvládnem.

Na Slovensku žije s diagnózou skleróza multiplex asi 16-tisíc ľudí a každoročne je novodiagnostikovaných okolo 2-tisíc osôb.

Čo by ste im poradili?

Predovšetkým, aby mysleli pozitívne. Aby sa snažili robiť veci, ktoré môžu, nedávali si prehnané ciele. Choroba mi veľa vzala. Prinútila ma uvažovať nad mnohými vecami a aktivitami, ktoré bežne ľudia berú ako samozrejmosť. Zmenili sa moje priority, teším sa z každého dňa a snažím sa brať život pozitívne aj napriek mnohým prekážkam.

S manželkou na prechádzke

Iveta Malachovská

Viac si užívam spoločné chvíle

Je to už 6 rokov, čo diagnóza vášho manžela zasiahla aj vás ako jeho najbližšieho človeka. Spomeniete si ešte na prvú reakciu?

Priznám sa, že to bol šok, nakoľko pri prvom vyšetrení pred 9-timi rokmi sklerózu multiplex vylúčili. Po smutnom oznámení som si sadla a čítala všetko, čo sa dalo. Najmä to, čo je určené pre rodinných príslušníkov, ktorých toto ochorenie veľmi zasiahne a zmení.

Ako sa zmenil váš život?

Veľmi. To, čo sa iným ľuďom zdá, že ide hladko, Martinovi nejde. Jeho najväčší problém je chôdza, kroky, balans a najmä schody. Ak nemá oporu na ruky, napätie a strach sa v ňom i vo mne stupňuje. Zdraví ľudia nemajú predstavu, aké psychické vypätie je v človeku, ktorý sa trápi pri kráčaní po schodoch. Zo mňa sa stal veľmi trpezlivý človek, keďže manžel spomalil svoje tempo vo všetkom. Zároveň som sa stala chápacejšia a vnímavejšia k iným, nakoľko si uvedomujem, že človek na ulici môže mať

rovnaké problémy ako môj manžel. Vždy som bola empatická k iným, ale teraz sa môj záujem pomôcť znásobil.

Poznali ste toto ochorenie predtým?

Áno, samozrejme, vďaka môjmu povolaniu som už viackrát spovedala lekárov či pacientov so sklerózou multiplex.

Čo robíte s manželom viac ako pred diagnostikovaním ochorenia?

Ešte viac sa teším z každého dňa, ktorý nás čaká. Oveľa viac si užívam spoločné chvíle, netrápim sa už kvôli svetu okolo seba, ale snažím sa byť stále dobre naladená, veselá a najmä vnímam každú našu spoločnú chvíľu intenzívnejšie. Teším sa, že mám pri sebe výnimočného muža, ktorý sa napriek svojej chorobe snaží byť každý deň pozorným, láskavým a milujúcim manželom a ockom.

Text: Ing. Peter Laudon

Foto: súkromný archív rodiny Malachovskej